

СЕКЦІЯ 2

ІНСТИТУТИ, ПІДХОДИ, МЕТОДИ І ЗАХОДИ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ

Бистряков І. К.
д.е.н., проф.
Інститут демографії
та проблем якості життя НАН України,
м. Київ, Україна

УПРАВЛІННЯ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯМ У РАМКАХ КОНЦЕПТУ СТАЛОГО ГОСПОДАРЮВАННЯ

Не зважаючи на складні умови, у яких знаходиться на даний час Україна, питання її повоєнного устрою по праву знаходяться серед пріоритетних. Значною мірою уявлення про майбутнє пов'язується із процесом забезпечення реструктуризації господарських систем, від якого буде залежити й подальше удосконалення процесу управління землекористуванням. Авторська позиція така, що перспективний устрій держави має буди пов'язаний із концептом сталого господарювання. Таким чином задається цільовий орієнтир проведення реструктуризації. Звісно, цей процес є складним, який вимагає постійного переосмислення сутнісних ознак реструктуризації.

Враховуючи, що головною метою реструктуризації є задоволення внутрішніх потреб господарської діяльності в самозбереженні та розвитку за допомогою безперервної зміни структури її потенціалу, суттєвим моментом стає вірний вибір вектору перетворень. Причому він має співпадати із пошуком відповідної саме інноваційної моделі розвитку. Тобто, реструктуризація господарської системи повинна передбачати не тільки впорядкування роботи різних її складових, але й впровадження в систему принципово нових організаційних соціально-економічних елементів на тлі усунення застарілих. Таким чином, реструктуризація має привести господарську систему у відповідність з імперативами нового технологічного укладу, що у свою чергу тягне за собою підвищення конкурентного статусу функціонуючих суб'єктів господарювання. Саме такий підхід, в умовах обмежених матеріальних та фінансових ресурсів, стає важливим ефективним засобом забезпечення загального процесу сталого господарювання та отриманням від цього максимального ефекту.

Виходячи з вище сказаного, визначення адекватних напрямів переходу до національного концепту сталого господарювання доцільно проводити в руслі врахування загальних тенденції, що притаманні для світової ділової спільноти при формуванні кейсів трансформації тієї чи іншої господарської системи.

Для переорієнтації України на модель сталого господарювання необхідно, щоб принципи її організації були також повною мірою інтегровані в загальні структурні реформи, які реалізуються у державі. Сучасний підхід до визначення напрямів сталого господарювання вимагає необхідність переміщення акцентів у бік системних зрушень, котрі пов'язуються значною мірою з проблемою збереження конкурентоспроможності простору життєдіяльності. Саме тому об'єктивно виникає необхідність постійного внесення змін в організацію господарської діяльності. У зв'язку з цим наполягаємо на тому, що маємо більше уваги приділяти аналізу методів та організаційних можливостей управління змінами. Концепція управління змінами може охоплювати досить широке коло питань, що конкретизуються в рамках розробки відповідних форсайт-проектів. Втім особливість полягає у визначенні гармонійних засобів у поєднанні специфічних рис управління інтегральним господарським простором, що охоплює інформаційні, комунікаційні, організаційні та інші складові.

Управління змінами може застосовуватися в найрізноманітніших ситуаціях і набувати різних форм здійснення. Однак, у будь-якому випадку, їх проведення має базуватися на сучасних раціональних підходах забезпечення конкурентоспроможності простору життєдіяльності. Наразі важливо брати до уваги той факт, що істотний внесок у ринкову вартість господарських систем та їх конкурентоспроможність вносить орієнтація не стільки на мінімізацію витрат, скільки на максимізацію задоволення вимог стейкхолдерів, що обумовлюються можливостями використання наявних ресурсів, компетенцій і здібностей простору ділової активності, включаючи людський та організаційний потенціал.

Ще одне важливе методологічне питання. Серед усього різноманіття концептуальних моделей щодо управління господарської діяльністю, особливо місце займають просторові моделі. Перш за все, це пов'язано з тим, що маємо можливість наочно відобразити множину складних відносин стейкхолдерів, котрі мають здебільш віртуальний вигляд. По-друге, просторові моделі дають можливість значно підвищити, в умовах різних структурних форм організації, ефективність застосування процесно-орієнтовного підходу який, за своїм призначенням має можливість зв'язувати між собою в єдине ціле всі напрями функціонування складових господарських систем. У кінцевому підсумку все зазначене орієнтує на підвищення конкурентоспроможності будь-якого простору господарської діяльності. При цьому форми відображення складної мозаїки відносин обумовлюються специфікою проблемних питань та вирішуються, як правило, у процесі розробки форсайт-проектів.

Поняття «простір» є багатовимірним. У рамках господарського простору можна виділяти, зокрема географічний та екологічний, економічний та фінансовий, сільський і міський та інші види просторів. Однак слід зробити

наголос на необхідності врахування існуючих протиріч у розвитку господарського простору. Це стосується, зокрема проблем ефективного використання територіального капіталу, забезпечення поліцентричного та збалансованого територіального розвитку, а також застосування новітніх підходів до його прогнозування та моделювання. Для повоєнного періоду України, домінуючим є економічний (фінансовий) простір в рамках якого мають формуватися нові потоки переміщення енергії, ресурсів, капіталів, а також угруповань стейкхолдерів за їх інтересами. Особливо це торкається питань формування просторової доданої вартості та перерозподілу відповідної просторової ренти.

Визначаючи оновлену просторову конфігурацію для повоєнного періоду, слід враховувати той факт, що категорія «простір» постійно оновлюється із зміною парадигмальних точок зору. Тут важливо підкреслити також і те, що в разі ігнорування цього питання ми приречені на продукування застарілих форм організації своєї господарської діяльності, у результаті чого, можемо постійно знаходитися у ролі «наздоганяючого», що звісно не є припустимим.

Щодо удосконалення управління землекористуванням, вважаємо за доцільне спиратися на методологічні положення постнекласичного визначення економічних процесів та економічного простору. При цьому мається на увазі зосередження уваги саме на категорії «інтерес». Як відомо, інтереси виступають в якості пріоритетного фактору суспільного розвитку у цілому, оскільки є внутрішнім джерелом розвитку економічних процесів господарських систем любого типу. Сьогодні спостерігається зміщення акцентів у сферу нематеріальних факторів обумовлюючих характер мотивацій людей, а також у площину інакшого параметричного простору що відображає складні соціальні процеси.

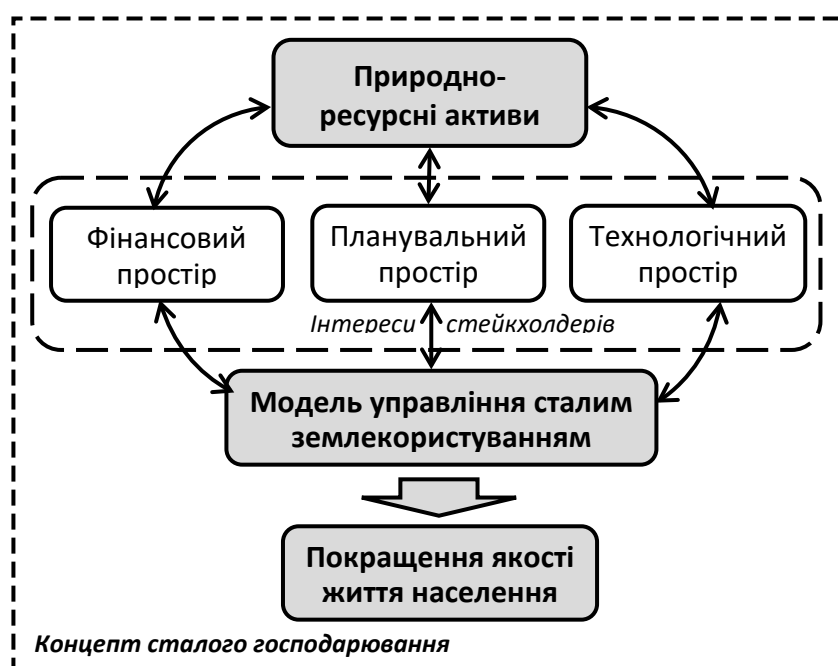

Рисунок - Схема управління землекористуванням, збалансованого за інтересами стейкхолдерів

Оскільки кожне з визначених трактувань простору має свою економічну інтерпретацію, то виникає питання імплементації нових поглядів у практичну площину. Але відомо, що будь-який процес просторового розвитку супроводжується специфікацією прав власності суб'єктів господарювання, яка вимагає ідентифікації потоку трансакцій, що зніціюється процесом узгодження економічних інтересів суб'єктів господарювання, та упорядкування отримання зиску від передбачуваних і одержуваних результатів той чи іншої діяльності. Тобто рівень узгодженості економічних інтересів передбачає збалансоване співвідношення рівня трансакційних витрат одного суб'єкта господарювання з тим рівнем витрат, який має інший суб'єкт.

Загальні тенденції економізації різнорідних процесів просторового розвитку вимагають пошуку і використання базової основи їх поєднання. Таку основу можна сформуванати за інформаційним підходом, який трактує економічний простір через здебільш інформаційну складову господарського процесу. У такому разі, економічний простір формується інформаційними потоками, які циркулюють між господарюючими суб'єктами, і саме вони визначають структуру цього простору, але у більш широкому розумінні. Зокрема підкреслюємо, що економічний простір дає можливість зосередити увагу на тій частині просторового розвитку, котра торкається трансакцій різного походження, що відбуваються через обмін інформацією і забезпечують входження в загальний інформаційний потік. Тобто інформаційний підхід дає можливість визначити процес управління землекористуванням в категоріях так званої процесної економіки чи економіки потоків. У такому разі стало землекористування, як таке, доцільно трактувати з позицій топологічного простору, який представляє собою відповідну безліч, що складається з елементів будь-якої природи у якій тим чи іншим способом визначаються граничні співвідношення. Таким чином, фінансовий, планувальний та технологічний простори характеризуються з позицій сукупностей відносин між суб'єктами та системами, що їх упорядковують та розвиваються у часовій динаміці. Це має далекосяжні наслідки, оскільки відриває нас від фізичних, перцептуальних ознак простору у площину вивчення віртуальних функціональних співвідносин суб'єктів землекористувачів.

LAND USE MANAGEMENT WITHIN THE FRAMEWORK OF THE CONCEPT OF SUSTAINABLE MANAGEMENT

Abstract. Sustainable land management is aimed at ensuring efficient and environmentally balanced use of land resources. This approach involves the rational planning and use of land, taking into account long-term environmental, economic and social needs. Sustainable development requires the introduction of advanced technologies, biodiversity conservation, prevention of soil degradation and adaptation to climate change. Successful implementation of this concept will help to preserve natural resources, increase land productivity and improve the quality of life.

IRWIR PAN
Polska Akademia Nauk
Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa

Asociația tinerilor și tărăncilor
din România

Co-funded by the
European Union

RUAR
REBUILD RURAL
UKRAINE

«СУЧАСНІ ВИКЛИКИ В УПРАВЛІННІ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ»

“MODERN CHALLENGES IN LAND RESOURCES MANAGEMENT”

**Матеріали I Міжнародної науково-практичної
конференції**

**Materials of the 1st International Scientific and
Practical Conference**

Червень/June 7, 2024

УДК 332.36

Сучасні виклики в управлінні земельними ресурсами: матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 7 червня 2024 р.). Київ : Редакційно-видавничий відділ НУБіП України, 2024. 168 с.

Видання містить матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні виклики в управлінні земельними ресурсами». Тематика конференції відображає комплексність, міждисциплінарність і багатовекторність проблем формування сталого землекористування та інноваційних підходів до їх вирішення. У тезах доповідей учасників представлено технічні, організаційні, економічні, екологічні та соціальні засади забезпечення формування сталого землекористування.

Матеріали збірника будуть корисними для фахівців у сфері землеустрою, геодезії, картографії, містобудування, геоінформаційних технологій та ін.

The publication contains materials of the I International scientific-practical conference «Modern challenges in land resources management». The theme of the conference reflects the complexity, interdisciplinarity and multi-vector nature of the problems of sustainable land use formation and innovative approaches to their solution. The participants' reports present the technical, organizational, economic, environmental and social principles of ensuring the formation of sustainable land use.

The materials of the collection will be useful for specialists in the field of land management, geodesy, cartography, urban planning, geographic information technologies, etc.

Матеріали подано в авторській редакції

Materials are submitted in the author's edition

Рекомендовано до друку вченими радами

Факультету землевпорядкування Національного університету біоресурсів і природокористування України
(протокол № 10 від 20 червня 2024 р.)

Інституту землекористування Національної академії аграрних наук України
(протокол № 6-1 від 24 червня 2024 р.)

ISBN 978-617-8171-66-7

© Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2024
©Institute of Rural and Agricultural Development Polish Academy of Sciences (IRWiR PAN), 2024
©ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 2024
©Інститут землекористування НААН України, 2024